

ВПЛИВ ЕКОЛОГІЧНИХ ЧИННИКІВ НА ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА

Васьківська К. В.

1. Вступ

Однією з проблем функціонування суб'єктів підприємництва є нестача ресурсів, тому попит на інвестиції значно перевищує їх пропозицію. Виходячи з обмеженості ресурсів, привабливим джерелом фінансового забезпечення функціонування суб'єктів підприємництва є інвестиції. Інвестиційна діяльність вигідна для іноземного інвестора, зокрема, низькими відсотковими кредитними ставками та низькими цінами на ринку будівництва, що і приваблює іноземних інвесторів. Але на економічне зростання суб'єктів підприємництва впливає цілий ряд чинників, зокрема екологічні. Екологічні чинники характеризують взаємозв'язок і взаємовплив виробничо-фінансової діяльності суб'єктів підприємництва і оточуючого навколишнього природного середовища. Вирішення цієї проблеми в основному залежить від джерел фінансового забезпечення інвестиційної діяльності суб'єктів підприємництва в регіоні, що слугуватиме основою для обґрунтування пріоритетних напрямів їх функціонування.

2. Об'єкт дослідження та його технологічний аудит

Об'єктом дослідження є фінансове забезпечення інвестиційної діяльності суб'єктів підприємництва. Важливою проблемою процесу інвестиційної діяльності суб'єктів підприємництва є фінансове забезпечення, яке повинне бути спрямоване на виявлення пріоритетних напрямів економічного розвитку регіону.

Джерела фінансового забезпечення інвестиційної діяльності суб'єктів підприємництва залежать від економічних умов, у яких вони функціонують та екологічних чинників, що мають вплив на результати виробничої діяльності. Ефективна інвестиційна діяльність суб'єктів підприємництва неможлива без належного складу і структури джерел фінансового забезпечення з урахуванням конкретних регіональних умов функціонування, де вагому значимість мають екологічні чинники.

3. Мета та задачі дослідження

Метою роботи є дослідження впливу екологічних чинників на фінансове забезпечення інвестиційної діяльності суб'єктів підприємництва Львівської області (Україна).

Для досягнення поставленої мети дослідження окреслено такі завдання:

1. Виокремити пріоритетні цілі інвестиційного розвитку суб'єктів підприємництва досліджуваного регіону.

2. Дослідити темпи зміни капітальних інвестицій за джерелами фінансування та виявити пріоритетні напрями інвестування у Львівській області.

3. Дослідити екологічну компоненту інвестиційної привабливості суб'єктів підприємництва регіону.

4. Обґрунтувати основні критерії фінансового забезпечення інвестиційної діяльності суб'єктів підприємництва.

4. Дослідження існуючих рішень проблеми

Проблему інвестиційної діяльності підприємств досліджують багато науковців, зокрема:

- ризики інвестиційної діяльності розглядаються у праці [1];
- інвестиційні процеси у діяльності підприємств досліджені у роботах [2–4].

Теоретичні та практичні засади фінансового забезпечення інвестиційних проектів розвитку регіонів досліджені авторами робіт [5, 6]. Праці авторів [7–11] спрямовані на дослідження теоретичних засад та розробку рекомендацій щодо формування системи фінансового забезпечення економічного зростання регіонів, а також визначення структури джерел фінансового забезпечення інвестиційного розвитку.

5. Методи дослідження

Для досягнення поставленої мети та визначення завдань дослідження використано загальнонаукові методи: порівняння, аналізу та синтезу, індукції та дедукції, систематизації, логічного узагальнення, метод SWOT-аналізу.

6. Результати дослідження

Інвестиційний розвиток суб'єктів підприємництва Львівської області спрямований на вирішення пріоритетних завдань Стратегії розвитку Львівської області до 2020 року [12]. До основних пріоритетних цілей інвестиційного розвитку суб'єктів підприємництва досліджуваного регіону слід віднести:

- генерування інвестиційних запитів та залучення потенційних інвесторів;
- розвиток інфраструктури підтримки інвестиційної діяльності суб'єктів підприємництва;
- промоція інвестиційного потенціалу суб'єктів підприємництва та регіону в цілому;
- створення політичних та економічних умов забезпечення активізації інвестиційної діяльності суб'єктів підприємництва, а також необхідних управлінських рішень, фінансових механізмів додаткової мотивації для потенційних інвесторів, щодо пріоритетних напрямів інвестиційного розвитку.

Обсяг іноземних інвестицій в економіку України в 2015 р. становив 43371,4 млн. дол. США, а саме, на 20,4 % менше порівняно з 2012 р. і на 5,5 % менше порівняно з 2014 р., тобто прослідковується тенденція зменшення обсягу іноземних інвестицій в економіку України в цілому. Найбільший обсяг іноземних інвестицій одержують: м. Київ, Дніпропетровська, Донецька, Київська, Харківська, Одеська, Полтавська області. Львівська область займає 7 місце серед регіонів України за обсягом іноземних інвестицій в різні сфери економіки. Такі

області як Чернівецька і Тернопільська впродовж досліджуваного періоду займають останні місця. До аутсайдерів за даним показником долучились Кіровоградська і Чернігівська області. Щодо Львівської області, то обсяг іноземних інвестицій за 2014–2015 рр. зменшується, зокрема, порівняно з 2013 р. відповідно в 2014 р. – на 19,5 %, а в 2015 р. – на 26,8 %. Це відчутно для економіки області, зокрема, пріоритетних сфер.

Обсяг прямих іноземних інвестицій в економіку України мав стабільну тенденцію до зростання впродовж 2010–2014 рр. У 2014 р. обсяг залучення іноземних інвестицій зріс на 42,5 % порівняно з 2010 р. За досліджуваний період найактивнішими іноземні інвестори були в 2014 р. (Кіпр, Німеччина, Нідерланди).

На сьогодні найбільші обсяги прямих іноземних інвестицій надійшли з країн ЄС. Разом з тим, скоротились обсяги іноземних інвестицій з таких країн як: США, Угорщина, Польща, Італія. Ключовим інвестором у Львівській області залишається Польща.

Щодо динаміки капітальних інвестицій за джерелами фінансування, то слід відмітити, що зростання прослідковується за такими джерелами:

- кошти місцевих бюджетів (з 3,4 у 2010 р. до 7,1 у 2016 р.);
- власні кошти підприємств та організацій (з 60,8 у 2010 р. до 69,4 у 2016 р.);
- кошти іноземних інвесторів (з 2,1 у 2010 р. до 2,9 у 2016 р.);
- кошти населення на індивідуальне житлове будівництво (з 8,6 у 2010 р. до 12,0 у 2015 р.).

За іншими джерелами фінансування прослідковувалось зниження обсягів фінансування, зокрема, за рахунок коштів державного бюджету (з 5,8 у 2010 р. до 2,3 у 2016 р.), кредитів банків та інших позик (з 12,3 у 2010 р. до 7,1 у 2016 р.).

Більш детально динаміку капітальних інвестицій та їх структуру за джерелами фінансування в Україні за період з 2010 р. до 2016 р. проаналізуємо за допомогою табл. 1.

Щодо внутрішніх джерел фінансування, то найбільша питома вага впродовж 2010–2016 рр. припадає на власні кошти суб'єктів підприємництва (60, 8 % у 2010 р., 71,5 % – у 2014 р., 69,4 % у 2016 р.). Отже власні кошти суб'єктів підприємництва є основним, ключовим джерелом фінансування інвестиційної діяльності.

Обсяги капітальних інвестицій у Львівській області за досліджуваний період значно зросли, з 8830,2 млн. грн. у 2010 р. до 13386,5 млн. грн. у 2015 р., що свідчить про високий рівень інвестиційного забезпечення суб'єктів підприємництва Львівської області. За досліджуваний період зріс обсяг капітальних інвестицій в розрахунку на одну особу, з 3491,9 грн./особу в 2010 р. до 5317,1 грн./особу в 2015 р.

Щодо джерел фінансування, лідируючі позиції займають власні кошти підприємств. Якщо кошти державного бюджету в 2010 р. займали друге місце серед джерел фінансування, то в 2015 р. їх питома вага зменшилась до 3,3 %. Натомість до 13,4 % зросла питома вага такого джерела фінансування, як кошти населення на індивідуальне житлове будівництво. За досліджуваний період в структурі

інвестиційного забезпечення зросли кошти місцевого бюджету, що підкреслює позитивні результати адміністративно-територіальної реформи. Зросли також кошти населення на будівництво власних квартир з 2,5 млн. грн. у 2010 р. до 10,9 млн. грн. у 2015 р. Це можна пояснити зростанням доходів населення за досліджуваний період з 54838 млн. грн. у 2010 р. до 96133 млн. грн. у 2015 р. [14].

Таблиця 1

Динаміка капітальних інвестицій за джерелами фінансування, Україна, у фактичних цінах, млн. грн. (%)*

Джерела фінансування	2010 р.	2012 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.	Темп росту, % 2016 р. до 2010 р.
Усього	189060,6	263727,7	204061,7	251154,3	326163,7	172,5
у т. ч. за рахунок:						
коштів державного бюджету	10952,2	16530,9	1511,2	6114,5	7468,9	68,2
коштів місцевих бюджетів	6367,7	8307,7	5276,8	12423,2	23225,1	364,7
власних коштів підприємств та організацій	114963,6	156149,3	145883,7	169257,9	226398,9	196,9
кредитів банків та інших позик	23336,2	42526,9	17992,3	18299,5	23249,5	99,6
коштів іноземних інвесторів	4067,7	–	5536,6	7834,8	9416,7	231,5
коштів населення на будівництво власних квартир	4654,2	–	–	–	–	–
коштів населення на індивідуальне житлове будівництво	16176,0	21975,1	21365,6	30283,2	29117,9	180,0
інших джерел фінансування	8543,3	18237,8	6495,5	6941,2	7286,7	85,3

Примітка: *розраховано на основі джерела [13].

У Львівській області серед напрямів інвестування пріоритетність мали такі види економічної діяльності: будівництво; промисловість; оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів; поштова та кур'єрська діяльність; операції з нерухомим майном. Натомість, найменш привабливими були освіта і мистецтво, спорт, розваги та відпочинок.

Зміцнили свої позиції в інвестиційній привабливості суб'єкти підприємництва таких видів економічної діяльності: діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування; тимчасове розміщування й організація харчування; сільське, лісове та рибне господарство.

У цілому, по Львівській області, кількість суб'єктів підприємництва зменшилась на 1715 од., тобто щорічно на 286 од. За всіма видами підприємств зменшилась кількість зайнятих, що пов'язано із низькими темпами росту заробітної плати. На зростання обсягу реалізованої продукції мали вплив як зростання інвестиційного забезпечення, так і ріст цін на продукцію.

Для економічного розвитку суб'єктів підприємництва важливе значення набувають регіональні проблеми. Тому, можна стверджувати, що основним таким показником є валовий регіональний продукт на душу населення, який характеризує рівень життя населення і конкурентоспроможність суб'єктів підприємництва. Як результат господарської діяльності суб'єктів підприємництва валовий регіональний продукт характеризує рівень економічного зростання регіону, що є і основним показником для оцінки інвестиційної привабливості регіону. За даними офіційної статистики у Львівській області прослідковується стабільна тенденція зростання валового регіонального продукту, як в цілому, так і на одну особу.

Суб'єкти підприємництва Львівської області є лідером із залучення іноземних інвестицій. Найпривабливішими, як для іноземних, так і для українських інвесторів є харчова та легка промисловості, енергетика, а саме будівництво сонячних та вітрових електростанцій, сільське господарство, туризм, ресторанно-готельний бізнес. Ці сфери економіки привабливими є і для внутрішніх інвесторів, зокрема, фірми «Еко-оптіма». Основними проектами є розробка та впровадження відновлювальних екологічно чистих джерел енергії, створення генеруючих потужностей з використанням енергії вітру, сонця, води, біомаси. Цим українським інвестором побудовано вітроелектростанції «Старий Самбір-1», «Старий Самбір-2», Самбірська сонячна електростанція (обсяг інвестицій – 6 млн. євро).

Серед іноземних інвесторів, можна назвати польську фірму «ІКЕА», яка працює в деревообробній сфері економіки. На території Польщі має 16 підприємств і власну вітрову електростанцію, яка забезпечує всі об'єкти «ІКЕА» електроенергією. Це також потужний іноземний інвестор для українських суб'єктів підприємництва.

Потужним іноземним інвестором на території Львівської області є японська фірма «Фуджікура», яка на початку 2016 р. відкрила два заводи на Львівщині і планує відкриття ще одного. Привести компанію на український ринок було нелегко, війна на сході України несла певні перестороги щодо надійності ведення бізнесу в Україні. Японський завод «Фуджікура» з виробництва електричного

обладнання для автомобілів у Львові працевлаштував 550 осіб, а в найближчій перспективі планує працевлаштувати 5 тисяч. На сьогодні завод «Фуджікура» забезпечує роботою місцеве населення і сплачує податки до бюджету. Середньомісячна заробітна плата працівників становить у середньому 7 тис. грн.

Другим потужним іноземним інвестором на території Львівської області є німецька компанія «Leonі», яка є одним із світових лідерів-виробників кабельних мереж та кабельних технологій. Компанія пропонує унікальний спектр продуктів, технологій та послуг майже для всіх сфер кабельної техніки, постійно розширює його завдяки новим екологічним розробкам. Компанія підкреслює екологічну відповідальність на усіх стадіях виробництва. За 2016 р. прибуток до оподаткування в компанії «Leonі» становить 78.1 млн. євро, чистий прибуток – 10.5 млн. євро, а кількість працівників досягає близько 80 тис. осіб.

На сьогодні Львівська область є регіоном з високою інвестиційною привабливістю для інвестора. У 2014 р. область посіла перше місце в рейтингу інвестиційної привабливості регіонів України, сформованого Інститутом економічних досліджень та політичних консультацій. Львівська область посідає лідерські позиції саме за «м'якими факторами»: діловим кліматом, відкритістю влади, правилами та процедурами [15].

Досить інвестиційно привабливим є фінансовий сектор економіки, зокрема, банківський та страховий сектори. Серед банківських установ упродовж 2015 р. найбільші обсяги іноземних інвестицій були залучені: ПАТ «Кредобанк», ПАТ «ВІЕС Банк», ПАТ «Ідея Банк». Банківський сектор приваблює інвесторів Польщі та Австрії. Щодо страхових компаній, то значні обсяги іноземних інвестицій були залучені ПРАТ «Страхова компанія «Граве Україна».

У зв'язку зі зміною пріоритетів в інвестуванні, починаючи з 2010 р. зменшився інтерес іноземних партнерів до сільського господарства області. Серед сільськогосподарських підприємств області найбільший обсяг іноземного капіталу зосереджено у ТзОВ «Галичина-Захід» на Стрийщині, ТзОВ «Агро ЛВ Лімітед» та ТзОВ «АгромаркЮкей» у Кам'янка-Бузькому районі, «ТзОВ «Біо-Інвест» у Дрогобичі, ТзОВ «Галіція Грінері» у Буському районі. Середній рівень оплати праці на цих агропідприємствах є втричі більшим, ніж у середньому на інших сільськогосподарських підприємствах області. Це зумовлено більшою продуктивністю праці та ефективністю сільськогосподарської діяльності на підприємствах, котрі належать іноземним інвесторам [12].

Крім аграрного сектора економіки, інвестиційно привабливими є енергетика. Найбільші обсяги інвестицій вкладено в ПАТ «ДТЕК «Західенерго». Залучається зарубіжний капітал і у підприємства, що займаються виробництвом електроенергії з відновлювальних джерел [12].

Інвестиційно привабливою є харчова промисловість. Основними країнами-інвесторами виступають: Польща, Швейцарія, Кіпр. Серед підприємств з виробництва харчової промисловості з найбільшими обсягами залучених прямих іноземних інвестицій є ПАТ «Львівська кондитерська фірма «Світоч», ПАТ «Концерн Хлібпром»,

ВАТ «Львівський міський молочний завод», ПРАТ «Моршинський завод мінеральних вод «Оскар». Вкладаючи свої кошти у виробництво продуктів харчування в області, іноземні інвестори орієнтуються в основному на значний обсяг внутрішнього ринку.

Досліджуючи інвестиційний розвиток суб'єктів підприємництва в регіоні не можна залишити поза увагою екологічну компоненту інвестиційної привабливості суб'єктів підприємництва регіону. Світовий досвід свідчить, що результативність економічного зростання суб'єктів підприємництва залежить від ефективності залучення та використання природно-ресурсного потенціалу регіону, а саме:

- земельних ресурсів;
- лісових ресурсів;
- водних ресурсів;
- поводження з відходами.

Саме ці чотири компоненти формують екологічну складову інвестиційної привабливості регіону в цілому. На державному рівні необхідно створити економічні умови для розвитку суб'єктів підприємництва регіону на засадах так званих «зеленої» та «синьої» економіки. Як базові орієнтири щодо вирішення екологічних проблем слід використати положення Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, згідно з якою співпраця в екологічній сфері регулюється спеціальними директивами та регламентами.

Станом на 1 січня 2016 р. земельний фонд Львівської області становив 2183,1 тис. га, у т. ч. сільськогосподарські землі – 59,1 %, ліси – 31,8 %, забудовані землі – 5,3 %, землі під водою – 2,0 %, інші землі – 1,8 %. Земельні ресурси використовуються, охороняються та відтворюються із стабільними кількісними і якісними показниками, починаючи з 2010 р. [14]. Тобто прослідковується екологічна збалансованість відтворення природної структури ландшафту. Можна стверджувати, що рекреаційний потенціал регіону є стабільний. Відповідно зростають прямі іноземні інвестиції в сільське господарство і рекреацію. Підтвердженням цього є інвестиційні проекти «Стратегії розвитку Львівської області до 2020 року». Щодо зростання посівних площ сільськогосподарських культур, то слід відмітити зростання посівів ріпаку з 43,9 тис. га у 2010 р. до 52,8 тис. га у 2015 р. Це короткострокове використання сільськогосподарських площ, що відповідає інтенсивному використанню ґрунтів і в цілому негативно впливає на структуру земель.

Стан лісового потенціалу, неврегульованість лісовпорядкування, державного обліку лісів і державного лісового кадастру негативно впливають на стан охорони навколишнього середовища у Львівській області. А ліси є вагомим ресурсом для зміцнення рекреаційним потенціалом регіону. В регіоні постає небезпека скорочення лісових ресурсів.

Оцінка стану довкілля Львівської області свідчить, що компоненти екосистеми зазнають негативного антропогенного впливу, а серед екологічних проблем області, які потребують вирішення, найважливішими є забруднення:

- атмосфери викидами промислових підприємств та автотранспорту;

- забруднення водних ресурсів комунальними та промисловими стоками;
- підтоплення територій та карстові прояви у зонах гірничих розробок;
- вкрай архаїчне поводження з відходами та неналежна їх утилізація;
- порушення екологічної рівноваги на значних територіях внаслідок попередньої діяльності підприємств гірничо-хімічної промисловості Львівщини тощо [12].

Регіональні проблеми охорони навколишнього середовища пов'язані також з дефіцитом водних ресурсів для виробничих потреб, а також питних потреб населення. Бар'єром для формування належних умов життя і праці населення є низька якість водопостачання. Більшість басейнів річок можна вважати забрудненими і дуже забрудненими. Виробнича діяльність, зокрема, сільськогосподарська, негативно впливає на стан малих річок, що є основними джерелами забезпечення водою населення.

Проблемою сьогодення для регіону (Львівська область, а саме м. Львів) є поводження з відходами. Існуюча практика поводження з твердими побутовими відходами у сільських населених пунктах недосконала, її фрагментарність і різнорідність не дозволяють забезпечити достатній контроль за санітарним станом регіону. В регіоні дуже на низькому рівні, а в сільській місцевості зовсім не організована робота роздільного збирання, сортування та вилучення цінних ресурсних компонентів побутових відходів. Тому серед основних напрямів запровадження європейських стандартів у поводженні з відходами:

- підготовка та реалізація планів щодо управління відходами та програм попередження утворення відходів згідно з вимогами Директиви ЄС № 2008/98/ЄС;
- розробка та реалізація планів очистки існуючих місць захоронення відходів (Директива № 1999/31/ЄС);
- упровадження новітніх технологій та обладнання зі збирання, сортування, транспортування, переробки й утилізації твердих побутових відходів, у т.ч. специфічних та небезпечних;
- будівництво полігонів зі складування відходів, які відповідають встановленим стандартам; закриття та рекультивація існуючих сміттєзвалищ;
- будівництво сміттесортувальних і сміттєпереробних комплексів;
- сприяння використанню відходів у якості вторинної сировини;
- проведення паспортизації місць зберігання хімічних засобів захисту рослин та розробка і реалізація програм утилізації накопичених агрохімікатів;
- запобігання появі нових несанкціонованих звалищ твердих побутових відходів;
- упровадження та функціонування системи моніторингу обігу відходів, інформаційного забезпечення щодо їх переробки та утилізації, створення єдиного банку даних [12].

Підсумовуючи зазначене вище, сформулюємо основні критерії фінансового забезпечення інвестиційної діяльності суб'єктів підприємництва. До позитивних слід віднести:

- зростання обсягів капітальних інвестицій за основними джерелами (кошти місцевих бюджетів і власні кошти підприємств та організацій);

- зростання обсягів прямих іноземних інвестицій в пріоритетні сфери економіки;
- зростання обсягів індивідуального житлового будівництва за рахунок коштів населення;
- стабілізація стану охорони навколишнього середовища як основного чинника залучення прямих іноземних інвестицій;
- зростання інвестиційної привабливості регіону.

Отже, до критеріїв, що негативно впливають на фінансове забезпечення інвестиційної діяльності суб'єктів підприємництва регіону віднесемо:

- зменшення питомої ваги кредитів банків та інших позик у структурі джерел фінансування капітальних інвестицій;
- наявність диспропорцій в інвестиційному забезпеченні суб'єктів підприємництва адміністративних районів Львівської області.

Економічне зростання за останні роки у Львівській області свідчить про активізацію інвестиційної активності. Виходячи з результатів проведеного аналізу, можемо стверджувати, що серед основних джерел фінансового забезпечення інвестиційної діяльності суб'єктів підприємництва потрібно виділити:

- кошти Державного фонду регіонального розвитку;
- кошти державних цільових програм та бюджетних програм центральних органів виконавчої влади, що спрямовуються на розвиток відповідної сфери у регіонах;
- субвенцій, інших трансфертів з державного бюджету місцевим бюджетам;
- кошти місцевих бюджетів;
- кошти міжнародної технічної допомоги, міжнародних фінансових організацій;
- власні кошти суб'єктів підприємництва;
- прямі іноземні інвестиції.

7. SWOT-аналіз результатів досліджень

Strengths. До сильних сторін дослідження слід віднести:

- державні та регіональні цільові програми у сфері інвестиційної діяльності;
- вигідне прикордонне розташування;
- інвестиційно привабливе середовище;
- висока питома вага екологічно чистих ресурсів;
- власний ресурсний потенціал суб'єктів підприємництва;
- широкий спектр регіональних міжнародних екологічних програм;
- стабільна екологічна ситуація – основний чинник залучення прямих іноземних інвестицій в економіку регіону.

Weaknesses. До слабких сторін дослідження відносимо:

- слабка матеріально-технічна база суб'єктів підприємництва;
- периферійне положення в Україні;
- низький рівень життя населення;
- поступове виснаження ресурсного потенціалу;
- недостатність капітальних вкладень у збереження навколишнього середовища;
- дефіцит обігових коштів;

- низький рівень екологічної культури.

Opportunities. Крім цього, дослідження відкривають можливість:

- визначити пріоритетні напрями розвитку суб'єктів підприємництва;
- обґрунтувати найефективніші джерела фінансового забезпечення інвестиційної діяльності суб'єктів підприємництва;
- виявити чинники впливу на зростання інвестиційної привабливості регіону;
- системно-комплексно оцінити взаємозв'язок та взаємовплив екологічних чинників на фінансове забезпечення інвестиційної діяльності суб'єктів підприємництва.

Trengths. До загроз для активізації інвестиційної діяльності та залучення інвестицій можна віднести:

- нестабільну політичну ситуацію в країні;
- недосконалість чинної правової бази для інвестиційної діяльності, суперечливість нормативно-правових актів;
- фінансову нестабільність суб'єктів підприємництва;
- високі процентні ставки на кредити для суб'єктів підприємництва;
- недостатню державну підтримку підприємницької діяльності.

8. Висновки

1. Доведено, що для економічного зростання суб'єктів підприємництва необхідно на макрорівні забезпечити стабільність законодавства щодо інвестиційної діяльності та державну підтримку активізації інвестиційної діяльності. Це в свою чергу, вимагає перегляду впливу чинних інвестиційних механізмів на процеси інвестування, створення економічних умов, які б відповідали сучасним соціально-економічним, політичним цілям розвитку регіону.

2. На основі результатів проведеного аналізу сучасних тенденцій фінансового забезпечення інвестиційної діяльності суб'єктів підприємництва можна стверджувати, що економічне зростання регіону можливе за умов розвитку інвестиційних процесів. Але фінансове забезпечення не відповідає сучасним потребам суб'єктів підприємництва. Найвагомішими джерелами фінансування інвестиційної діяльності на регіональному рівні залишаються кошти місцевих бюджетів, іноземні інвестиції та кошти населення. Для суб'єктів підприємництва основним джерелом фінансування є власні кошти та кредити банку. Це означає, що основним механізмом фінансування інвестиційної діяльності суб'єктів підприємництва є самофінансування.

3. Світова практика доводить, що результативність економічного зростання суб'єктів підприємництва залежить від ефективності залучення та використання природно-ресурсного потенціалу регіону: земельних, лісових, водних ресурсів та поводження з відходами. Дані структурні компоненти формують екологічну складову інвестиційної привабливості регіону і тим самим підсилюють вплив екологічних чинників на фінансове забезпечення інвестиційної діяльності на регіональному та локальному рівнях.

4. Обґрунтовано основні джерела фінансового забезпечення інвестиційної діяльності суб'єктів підприємництва, а саме:

- зростання обсягів капітальних інвестицій за основними джерелами (кошти місцевих бюджетів і власні кошти суб'єктів підприємництва);
- зростання обсягів прямих іноземних інвестицій в пріоритетні сфери економіки;
- стабілізація стану охорони навколишнього середовища як основного чинника залучення інвестицій та нарощування інвестиційної привабливості регіону.

Отримані у роботі результати можуть бути використані при дослідженні формування джерел фінансового забезпечення інвестиційної діяльності та вивченні впливу екологічних чинників на формування інвестиційної привабливості регіону.

Література

1. Ostrowska, E. Ryzyko projektow inwestycyjnych [Text] / E. Ostrowska. – Warszawa: PWE, 2002. – 268 p.
2. Szczukocka, A. Wplyw inwestycji na rozwoj i przetrwanie przedsiebiorstw [Text] / A. Szczukocka // Kultura. – 2014. – No. 3. – P. 16–21. – Available at: \www/URL: [http://bazhum.muzhp.pl/media/files/Rynek_Spoleczenstwo_Kultura/Rynek_Spoleczenstwo_Kultura-r2014-t-n3_\(11\)/Rynek_Spoleczenstwo_Kultura-r2014-t-n3_\(11\)-s16-21/Rynek_Spoleczenstwo_Kultura-r2014-t-n3_\(11\)-s16-21.pdf](http://bazhum.muzhp.pl/media/files/Rynek_Spoleczenstwo_Kultura/Rynek_Spoleczenstwo_Kultura-r2014-t-n3_(11)/Rynek_Spoleczenstwo_Kultura-r2014-t-n3_(11)-s16-21/Rynek_Spoleczenstwo_Kultura-r2014-t-n3_(11)-s16-21.pdf)
3. Ramian, T. Proces inwestycyjny w praktyce przedsiebiorstw (na podstawie zachodnich badan empirycznych) [Text] / T. Ramian; ed. by H. Henzel // Wspczesne trendy inwestowan rzeczowego i finansowego. – Katowice: Akademii Ekonomicznej w Katowicach, 2002.
4. Roslon, J. Inwestycje jako wyznacznik rozwoju Przedsiębiorstw [Text] / J. Roslon, D. Ciupinski // Zarzadzanie i Finanse. – 2014. – Vol. 3, No. 1. – P. 183–194. – Available at: \www/URL: <http://yadda.icm.edu.pl/yadda/element/bwmeta1.element.desklight-0a8fbf57-5be4-464a-8003-f599ffaa8f2a>
5. Tkachuk, I. Finansove zabezpechennia investytsiinykh proektiv rozvytku rehioniv [Text] / I. Tkachuk, R. Shchur // Svit finansiv. – 2014. – No. 2. – P. 111–117. – Available at: \www/URL: <http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/5136/1/%D0%A2%D0%BA%D0%B0%D1%87%D1%83%D0%BA%20%D0%86..pdf>
6. Tkachyk, F. Investytsiinyi proekt: sutnist, metody otsinky ta dzherela finansuvannia [Text] / F. Tkachyk // Ekonomichnyi analiz. – 2011. – No. 9 (2). – P. 398–401.
7. Boiarynova, K. Finansove zabezpechennia innovatsiinoho rozvytku Ukrainy [Text] / K. Boiarynova // Visnyk KNTEU. – 2009. – No. 4. – P. 32–38.
8. Tumanova, O. A. Finansove zabezpechennia investytsiinoi diialnosti na pidpriemstvakh silskoho hospodarstva rehionu [Text] / O. A. Tumanova // Ahrosvit. – 2007. – No. 22. – P. 19–22.
9. Hnyk, N. O. Formuvannia finansovoho potentsialu pidpriemstva za dzherelamy finansuvannia [Text] / N. O. Hnyk // Innovatsiina ekonomika. – 2011. – No. 5 (24). – P. 270–274.

10. Mishchuk, O. V. Finansove zabezpechennia ekonomichnoho zrostantia: teoretychnyi aspekt [Text] / O. V. Mishchuk // Naukovyi visnyk: Finansy, banky, investytsii. – 2011. – No. 2. – P. 9–12.
11. Vozniak, H. V. Metodychni osoblyvosti otsinky efektyvnosti finansuvannia innovatsiinykh proektiv prybutkom vid osnovnoi diialnosti [Text] / H. V. Vozniak, A. Ya. Kuznetsova // Aktualni problemy ekonomiky. – 2005. – No. 4 (46). – P. 81–92.
12. Stratehiia rozvytku Lvivskoi oblasti do 2020 roku [Electronic resource]. – Lviv, 2016. – Available at: \www/URL: http://dfir.minregion.gov.ua/foto/projt_reg_info_norm/2016/05/146_dod_Strategiya_2020.pdf
13. Kapitalni investytsii za dzherelamy finansuvannia [Electronic resource] // Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. – Available at: \www/URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2013/ibd/kindj/infin_u/infin04_13u.htm
14. Zymovina, S. I. Lvivska oblast u tsyfrakh (2015) [Text]: Handbook / ed. by S. I. Zymovina. – Lviv: Holovne upravlinnia statystyky u Lvivskii oblasti, 2016. – 56 p.
15. Instrumenty pidvyshchennia investytsiinoi spromozhnosti rehioniv v konteksti rozkryttia vnutrishnoho potentsialu rozvytku. Analitychna zapyska [Electronic resource] // Natsionalnyi instytut stratehichnykh doslidzhen. – Available at: \www/URL: <http://www.niss.gov.ua/articles/1658/>